

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. V. Alia quædam argumenta contendentia, rem in instanti donationis
ess donatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

alium occidit injustè, Cain Abelem exempli gratia, facit ipsi injuriam; idque quia peccat contra jus ejus, non quod tunc habet, tunc enim nullum jus habet, cum tunc non sit, *destructis enim nobis*, ut habet dictum ab omnibus receptum, *destruuntur ea que sunt in nobis*, sed quia peccat contra jus, quod immediatè ante mortem habuit, & dominium vitæ, quo simul cum vitâ ipsum injustè privat. Sicut ergo jus quod Petrus immediatè ante habuit, denominat Paulum injustè cum occidentem, cur non potest jus & dominium, quod idem Petrus immediatè ante habuit, ipsum denominare, rem aliquam, equam scilicet vel librum, qui similiter immediatè ante erat illius, justè alienantem vel destruentem.

Ius & dominium quod Petrus habuit, denominat Paulum injustè cum occidit eum.

X.
Dominium præcedens, ad justitiam rei destructionem corrumpitur ut conditio transiens.

Respondetur itaque, jus & dominium præcedens, ad usum hunc destructivum concurrere, non tanquam causam vel conditionem permanentem, sed tanquam conditionem transeuntem, quam vel sufficit fuisse, vel ad summum requiritur ita fuisse, ut sit indifferens ad existendum, in instanti quo transit, vel destruitur, quod in presenti contingit, ita enim donans aut destruens corrumpit vel alienat rem hanc, ut potuerit non alienare, nec corrumpere, quod si non fecisset, habuisset illius dominium hoc instanti, jam autem non habet, licet indifferens pro aliquo priori fuerit, ut haberet. Sic condonatio injuriæ necessariò præsupponit injuriam præcessisse; & in sententiâ, quam impugnamus, ut donatarius sequente instanti post instans donationis, rei datæ dominium acquirat, necessarium est donantem illius dominium immediatè ante habuisse. Quidni ergo sufficere idem poterit, ut donans rem alienet?

SECTIO QUINTA.

Aliâ quædam argumenta contententia, rem in instanti donationis esse donantis.

I.
Quo pacto dicitur illud, Nemo dat quod non habet, sit intelligendum.

OBJICIT secundò P. Arriaga num. 7. *Nemo dat quod non habet*, quod commune est axioma, nec minùs in moralibus, quàm physicis usurpatum; ergo quando quis dat librum, liber est ipsius. Contra primò: etiam dicitur, cum quis physicè rem corrumpit, ipsum rem suam, vel rem alienam destruere, & tamen instanti quo destruitur, nullus est, cum omnino non sit: unde sicut instanti antequam esset, nullus erat, ita nec instanti quo definit, cum æquè non sit hoc instanti, atque illo. Contra secundò: nihil utratius quàm dicere, cum qui alium injustè occidit, peccare tunc contra jus ipsius, nihilominus is tunc nullum jus habet, cum non existat, *destructis enim nobis*, ut Sectione præcedente diximus, *destruuntur ea que sunt in nobis*.

II.
In quibusdam propositionibus est ampliatio, vel distractio.

Respondetur itaque, in his & hujusmodi propositionibus, esse *Ampliationem*, vel *distraktionem*, ut Disp. 3. Introduct. ostendi sect. tertia, num. 4. quando scilicet verbum non significat pro tempore per copulam importato. Sic Deus dicitur remittere injurias inimicis, justificare impios: dicimus similiter, Justi peccant, cæci vident &c. id est, qui fuerunt inimici, impii, cæci, justi. sic similiter cum dicimus, donans ac destruens, justè dat ac destruit rem suam, seu quod habet; item occidens injustè Petrum, peccat, contra jus ipsius, intelligitur de re & jure, quæ immediatè ante erant ipsius, & citra hanc alienationem nullus habebat jus ad

rem illam, sed is illo instanti sponte se hoc jure privat.

Objicit idem tertio: si Deus Petro diceret, *dono tibi librum usque ad instans B, inclusive*, non posset is in instanti C immediatè sequenti, illud dare alteri; ergo ut possit quis hoc instanti rem alteri dare, non sufficit cum instanti præcedenti fuisse illius dominium, sed debet eo instanti esse dominus, quo illam donat, & intelligi debet dominium positivè ipsi illo instanti conservatum. Respondetur in hoc casu verum esse, non posse Petrum in instanti C, librum illum alteri dare, non tamen præcisè quia illo instanti non habet illius dominium, sed quia non est in potestate ejus ut si velit, illud retineat, sed antecedenter ad omnem actum voluntatis illius, dominium libri est ei in illo instanti ablatum: unde pro nullo priori instantis C, in potestate ejus fuit de illo disponere, vel conservando dominium, vel per alienationem, aut corruptionem destruendo.

III.
Præcisè quod dicitur in instanti B, debet positivè se illo instanti retinere illius dominium.

Ad id autem quod additur, ut jus aut dominium in instanti C, habeat effectum, debere intelligi dominium illud pro eo instanti conservatum, clarè meo judicio, refellitur exemplo superius allato, quando scilicet quis alium injustè occidit: jus enim quod is habet, ne hoc modo occidatur, non intelligitur instanti mortis conservatum, imò eo instanti unà cum eo destruitur, ut sect. præcedenti, num. 9. ostendi: sufficit itaque jus illud immediatè ante fuisse, ut loco citato fufius est declaratum.

IV.
Ostenditur, ut dominium habeat effectum in instanti, quo is illud non requiritur pro illo instanti conservatum.

Hinc solvitur id, quod magnâ contentione urgent Recentiores aliqui: cum donatio, inquit, sit exercitium domini, debet necessariò persistere dominium eo instanti, quo per donationem exercetur; nullus enim actus destruit potentiam ejus est actus: Respondetur enim, donationem, vel alienationem non esse propriè usum aut exercitium domini, sed solùm connotare illud immediatè ante præcessisse, sicut mors vitam supponit, servitus libertatem &c. & ut proximè diximus, quemadmodum jus quod quis instanti ante mortem habet ne occidatur, facit ut alius cum injustè dicatur occidere: sic jus & dominium, quod quis habuit immediatè ante instans donationis, sufficere poterit ad eum denominandum justè rem donantem seu alienantem, & dominium in alium transferentem, & ut hoc faciendo impediatur quo minus rei illius dominium in se continet: & si quis illo instanti post factam donationem rem illam usurparet, injuriam non donanti faceret, sed donatario.

V.
Alienatio non est propriè exercitium domini, sed connotat illud immediatè ante præcessisse.

Objicit P. Arriaga quartò, sect. illâ 2. num. 9. ut causa physica agat in aliquo instanti, non debet, inquit, præscindere, sed positivè in illo instanti habere debet in priori naturâ existentiam, ac proinde toto instanti illam conservare; ergo etiam ad validam donationem in instanti A, non sufficit quòd dominium habeat se pro illo priori præcisè, sed positivè existere debet in donante, alioqui non posset in actionem illam, seu donationem, influere.

VI.
Dicitur, causa physica in instanti quæ agunt, debet existere, ergo & in instanti.

At sanè mirum est, causas morales physicis in operandi modo assimilari, cum toto cælo inter se differant, ut hic ostendam. Contra ergo est primò: jus, ut sæpè dixi, quòd quis immediatè ante mortem habuit ne occideretur, influit in actionem occidentis, & reddit eam injustam; ergo non est simile causæ physica; nec ab hac ad causam moralem duci potest paritas. Contra secundò: si quis in Europa existens, bona habeat in Indiâ, quis hæc illic invito domino surripit, facit ipsi injuriam.

VII.
Lata inter causas morales & físicas in modo operandi differantia.

*Agens in
distans na-
turaliter
causa mo-
rales, non
physica.*

injuriam; ergo dominium, quod hic existit, agit in distans, nec ullo locorum intervallo definitur; perpetram tamen hinc quicumque intulerit, posse causas physicas in distans naturaliter agere, & ignem in Europâ posse stuppam in Indiis comburere, aut lupum Constantinopoli agnum Romæ existentem comedere. Contra tertio: si Petrus Paulo quidpiam testamentò leget, is non nisi primo mortis ejus instanti hæreditatem adit; ergo dominium Petri, non quod illo instanti est, unâ enim cum ipso extinguitur, sed quod immediatè antè in Petro erat, influit in justum rei illius eo instanti in Paulo dominium & possessionem: ergo etiam dicat ipse causam physicam, primo instanti, quo non est, operari.

VIII.
*Nec in loci,
nec in tem-
poris circū-
stantiis, cau-
sa morales
sunt simili-
physicis.*

Contrâ quartò: magis enim hoc urget, Siquis alicui hæreditatem non nisi multis annis post legantis mortem, adeundam relinquat; ut si dicat, hanc domum, vel agrum filio talis secundo-genito relinquor, qui tamen filius, ut facillè contingere potest, non nisi aliquot annis post mortem legantis nascitur: jus ergo & dominium, quod is ante mortem habuit, in justam domus hujus vel agris possessionem in accipiente longo post tempore influit, efficitque ut hic illius dominium jam acquirat: quis tamen propterea dixerit, posse ignem hodie extinctum, stuppam cras vel post decem annos producendam comburere. Hinc ergo apertè constat, à causis physicis ad morales nullum fieri argumentum posse, diversissimumque has inter & illas esse operandi modum. Nec de causis tantum necessariis hoc intelligendum est, sed etiam de liberis.

IX.
*Obijcies,
Possa Ange-
lum B, eodè
instanti quo
rem accepit
ab Angelo A,
dare eam
tertio.*

Obijcitur quintò: Eodem instanti quo Angelus A, dat gemmam v. g. Angelo B, posse hunc eandem dare Angelo C; ergo Angelus B, in primo instanti habet gemmæ illius dominium: patet consequentia, dat namque eam hoc instanti Angelo C; ergo habuit dominium illius, sed non antehoc instans, non enim habet nisi ex donatione Angeli A, sed hic solum dat eam hoc instanti; ergo dans habet in instanti

donationis, rei datæ dominium.

Sed ab iis qui hoc nobis opponunt, quærerem, utrum Angelus B, instanti illo quo res aliqua ipsi datur ab Angelo A, possit rem illam physicè destruere? Si respondeant, non posse, ut videtur manifestum. (præsertim si res detur primo instanti quo est producta, sic enim simul esset & non esset) hoc, inquam, si respondeant, ut respondere debent, solvunt ipsi suum argumentum: sicut enim dicunt illi non posse rem, eo instanti quo datur, destrui, quia hoc modo simul esset & non esset; idem dico ego de dominio. Potest itaque Angelus B rem sibi in instanti A datam, dare alteri, & dando alienare, sed non pro eo instanti, sed pro aliquo ex sequentibus, cum in transfusum dominium uno saltem instanti retinere debeat, alioqui eodem instanti reali haberet simul dominium, & non haberet.

X.
*Sicut rei, eo
instanti,
quo datur,
non potest
destrui, ita
nec illo in-
stanti destrui
potest domi-
nium.*

*Aliud est,
dare aliquid
hoc instanti,
aliud pro
hoc instanti.*

Obijciunt aliqui sextò: Donatarius in instanti donationis, rem habet dependenter à voluntate alterius; ergo illo instanti non habet rei illius dominium, cum dominium sit potestas utendi re aliqua independenter ab alterius voluntate; ergo vel id quod datur, est adhuc illo instanti donantis, vel nullius, & redditur adespotum. Sed contrâ, ergo nec secundo instanti erit res illa donatarii, cum secundo etiam instanti eam dependenter habeat à voluntate alterius. Respondetur itaque, duplicem esse posse voluntatem ejus, qui rem aliquam alteri permittit: altera voluntas est, qua solum rem ita ei concedit, ut in potestate suâ servet concessionem illam ubi placuerit revocare, & in hoc casu usum tantum rei illi permittit, reservato sibi dominio. Alia voluntas rem alteri cedentis, est ejusmodi, ut rem non tantum ad concedentis nutum ei utendam permittat, ut in priore casu, sed irrevocabiliter, sicque non usum tantummodo ei, sed etiam dominium largitur, plenèque eum, pro tempore quo rem ipsi hoc modo permittit, illius dominium constituit.

XI.
*Quid quis
rem habeat
dependenter
à voluntate
alterius, non
impedit sem-
per quo mi-
nus habeat
illius domi-
nium.*

*Duplex vo-
luntas rem
alteri per-
mittendi,
revocabilis,
& irrevoc-
abilis.*

DISPUTATIO XXXV.

Positne Deus creaturæ rationali obligari ex Iustitiâ strictè dictâ.

HOC est, utrum per operationes & merita hominum obligari possit Deus ad præmium, actionum harum intuitu, intercedente præsertim promissione, ita largiendum, ut si id negaret, non infidelis tantum esset, ut apud omnes est in confesso, cum non staret promissis, sed etiam injustus: quæ de re acerrimè inter se disputant Theologi, affirmantibus aliis, aliis negantibus. Quam proinde questionem, cum gravissima sit, maximeque in Scholis controversa, paulò hic accuratius discutiam.

SECTIO PRIMA.

Prænotantur quedam circa notionem Iustitiæ.

I.
*Deo, titulo
creationis,
cõpetit per-
fectissimum
in res omnes
dominium.*

NOTANDUM primò: Deo, ratione creationis & conservationis, perfectissimum competere in res omnes dominium, quod non ita convenienter in titulo excellentiæ fundant aliqui, hoc enim titulo non sumus propriè Dei, ut domini proprietatis; dignitas quippe excellentiæ dominium jurisdictionis potius fundat, quam proprietatis; illo enim titulo cultus ei religionis debetur, & observantiæ, sicut ob dominium proprietatis obstringimur illi ex iustitiâ.

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. I.

Notandum secundò: perfectissimum nihilominus hoc Dei dominium non obstat, quo minus res aliqua creatæ verè sint nostræ, ac proprium habeamus earum dominium, idque dupliciter; quædam siquidem nostra sunt à natura, ea scilicet quæ vel operamur, vel nobis sunt unita, quorum proinde emolumenta & fructus nobis etiam competunt, tanquam res verè nostræ. Alia autem nostra sunt, non à natura, sed vel à Deo solo, qui omnium Dominus est, immediatè collata, vel data à communitatè, in quam ad hoc à Deo derivata est potestas: per quam collationem & distributionem fit dominiorum inter homines divisio; sicque morali reputatione ita censentur hæc vel illa bona ad tales vel tales in ordine ad eorum usum spectare, ac si à naturâ, hujus potius quam illius hominis essent.

II.
*Hoc tamen
Dei domi-
nium non
obstat, quo
minus res
aliquæ crea-
tæ sint verè
nostræ.*

*Dupliciter
res sunt nô-
stræ.*

Notandum